

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Технологічний факультет

Кафедра технологій виробництва, переробки та якості продукції
тваринництва

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

МАЛІЦЬКА ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА

УДК 636.22/.28.033/034

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ В УМОВАХ ПП
«ГАЛЕКС-АГРО» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Тетяна МАЛІЦЬКА

Керівник роботи:
Валерій БОРЩЕНКО,
доктор с.-г. наук, професор

Житомир – 2024

**Висновок кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва**

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва № __ від «__» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри технологій
виробництва, переробки та
якості продукції тваринництва

Тетяна ВЕРБЕЛЬЧУК

«__» _____ 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти **Тетяна МАЛЦЬКА** захистила кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

Тетяна ПОПАДЮК

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Малицька Т. В. Аналіз технології виробництва яловичини в умовах ПП «Галекс-Агро» Житомирської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

При проведенні досліджень за темою кваліфікаційної роботи встановлено, що в умовах даного підприємства технологія виробництва яловичини здійснюється за принципами органічного тваринництва із застосуванням сучасних прогресивних методів, що забезпечує одержання високоякісної органічної яловичини та продуктів її переробки вищого сорту.

Ключові слова: органічне виробництво, технологія, яловичина, бугайці, продуктивні ознаки.

ANNOTATION

Malytska T. V. Analysis of beef production technology in the conditions of PE «Galeks-Agro» of Zhytomyr region. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 204 – Technology of production and processing of livestock products. – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

When conducting research on the topic of the qualification work, it was established that in the conditions of this enterprise, the technology of beef production is carried out according to the principles of organic animal husbandry with the use of modern progressive methods, which ensures the production of high-quality organic beef and its processing products of the highest grade.

Key words: organic production, technology, beef, steers, productive traits.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
	1. 1. М'ясо-яловичина та технологія її виробництва	7
	1. 2. Симентальська порода великої рогатої худоби	10
РОЗДІЛ 2.	МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	13
	2. 1. Місце та умови проведення досліджень	13
	2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень	17
РОЗДІЛ 3.	РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	18
	3. 1. Аналіз технології виробництва яловичини в умовах ПП «Галекс-Агро»	18
ВИСНОВКИ		25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ		26

ВСТУП

Населення нашої планети неупинно зростає, як зростають і потреби у безпечному і якісному харчуванні. Експерти прогнозують, що до 2050 року населення планети перевищить 10 мільярдів, а тому виробники повинні мати можливість виробляти більше їжі з менших ресурсів. Це одна з головних причин, чому виробництво яловичини є важливим для нашої харчової системи. Крім того, тому відомі світові харчові компанії, а також природоохоронні організації й Всесвітній фонд дикої природи доклали зусиль для підтримки сталого сільського господарства. Здатність виробляти яловичину відповідально до навколишнього середовища, тварин і споживачів має вирішальне значення для виживання галузі [1, 2].

Виробництво яловичини ще до недавнього часу в нашій державі було із першочергових галузей і м'ясо-яловичина займало вагомую частину раціонів українців. Та в останні десятиліття галузь виробництва яловичини в нашій державі зазнала негативних тенденцій у своєму розвитку і потребує додаткового дослідження з метою відродження [3, 4].

Мета досліджень – аналіз технології виробництва яловичини в умовах ПП «Галекс-Агро» Житомирської області.

Предмет досліджень – основні складові технології виробництва яловичини.

Об'єкт досліджень – моніторинг технології виробництва яловичини.

Методи досліджень – загальноприйняті.

Перелік публікацій

1. Маліцька Т. В. Основні господарсько-біологічні особливості великої рогатої худоби. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 16. (Науковий керівник – професор Борщенко В. В.).

2. Борщенко В. В., Шевченко В. Ю., Маліцька Т. В. Актуальні проблеми сучасного тваринництва. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 21–22.

Практичне значення отриманих результатів. Технологія виробництва яловичини у ПП «Галекс-Агро» відбувається з використанням сучасних прогресивних методів з дотриманням принципів органічного виробництва, що забезпечує виробництво органічної яловичини високої якості та продуктів її переробки вищого сорту, що може бути використано як приклад ведення рентабельного виробництва яловичини у господарствах з аналогічними умовами.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 29 сторінках комп'ютерного тексту, містить 11 рисунків, 4 таблиці. Список використаної літератури налічує 40 джерел.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. М'ясо-яловичина та технологія її виробництва

До індустріалізації сільського господарства сільськогосподарські тварини зазвичай утримувались на невеликих незалежних сімейних фермах, які виробляли різноманітну їжу. Але за останні десятиліття у вирощуванні тварин відбулися безповоротні зміни. Прагнення до збільшення продуктивності та рентабельності призвело до того, що незліченна кількість малих ферм була витіснена так званими «фабричними фермами», які зараз домінують у тваринництві в багатьох країнах світу. Фабричне фермерство – це новий метод виробництва м'яса, молочних продуктів і яєць, який включає вирощування величезної кількості – як правило, тисяч або десятків тисяч – генетично однакових тварин у відносно невеликому просторі. Фабрична ферма, має на меті виробити якомога більше певного продукту тваринного походження з мінімальними витратами для компанії, яка контролює об'єкт. Це призводить до того, що ціни на м'ясо, молочні продукти та яйця не відображають фактичних витрат для тварин, працівників, місцевих громад, охорони здоров'я та навколишнього середовища [5, 6, 7].

Велика рогата худоба м'ясного напрямку дуже корисна в широкому діапазоні виробничих середовищ у всьому світі для постачання широкого спектру продуктів. Вага та кількість м'язової маси великої рогатої худоби мають велике значення в багатьох культурах. У деяких випадках на яловичину використовують старших тварин після того, як вони були використані для тяглових цілей; однак виробництво великої рогатої худоби для ринків яловичої туші є основною метою. Існують особливі й унікальні аспекти виробництва великої рогатої худоби на м'ясо, які можуть відрізнятися від інших видів худоби. Загальні принципи розведення, генетики, годівлі, утримання, відтворення, здоров'я та добробуту подібні для різних видів худоби, але конкретні знання та управління в межах кожного

виду (а також у комбінаціях тваринних ресурсів, виробничого середовища та місцевих ринків) мають вирішальне значення для довгострокового економічного успіху [8, 9].

М'ясна худоба унікальна, порівняно з птицею та свинями тим, що вона може перетворювати низькоякісні корми на високоякісний білок для людини. Останнім часом зростає тиск на глобальне обмеження виробництва яловичини через її сприйнятий негативний вплив на навколишнє середовище. Велика рогата худоба відіграє важливу роль у виробництві їжі для людей із фуражів і великих угідь як на диких, так і на місцевих пасовищах. Необхідно подбати про те, щоб харчові потреби м'ясної худоби узгоджувалися з продуктивністю пасовища, щоб уникнути шкідливого впливу як на тварину, так і на екосистему. Прогнозується, що глобальний апетит до яловичини зросте, і в світлі зростаючого тиску зміни клімату та дефіциту нових пасовищ і орних земель стійка інтенсифікація буде єдиним засобом задоволення попиту. Інтенсифіковані системи потребуватимуть збільшення використання побічних кормів і харчових відходів у м'ясному скотарстві. Щоб забезпечити відповідність потоків поживних речовин принципам циркулярної біоекономіки, знадобляться плани управління поживними речовинами. Нарешті, передові технології, які підвищують ефективність використання корму з акцентом як на рослинах, так і на тваринах, повинні отримати схвалення в суспільстві, якщо потрібно виробляти більше яловичини на меншій площі [10, 11, 12].

Вирощування великої рогатої худоби м'ясного напрямку здійснюється в рамках системи, яка включає випас на великій площі землі; згодовування висококалорійних кормів протягом кількох місяців у великих популяціях безпосередньо перед забоєм; тривалий період вагітності та росту. Через тривалий проміжок часу та численні зміни у власності між рішеннями щодо втручання та результатами для здоров'я та економіки необхідний системний підхід для точної оцінки численних потенційних управлінських заходів для оптимізації здоров'я та продуктивності тварин [13, 14].

М'ясну худобу в усьому світі все частіше вирощують у замкнутому режимі, щоб досягти ефекту масштабності, збільшити темпи, з якими роздрібна яловичина може бути представлена на ринку, і отримати доступ до ринків для яловичини вищого сорту в порівнянні з тваринами, які пасуться на пасовищах чи угіддях. Сполучені Штати є провідним виробником великої рогатої худоби на забій, але Австралія, Канада, Аргентина, Бразилія та Мексика також мають значні галузі з відгодівлі худоби. У країнах, що розвиваються в Азії, Африці та Південній Америці, спостерігають швидке зростання сектора яловичини, оскільки довгостроковий наявний дохід зростає. Незважаючи на те, що можна утримувати і вирощувати велику рогату худобу в замкнутих приміщеннях у районах з помірним кліматом і з великою кількістю опадів, системи годівлі в цих районах, як правило, знаходяться так би мовити «під дахом» [15, 16].

Виробництво яловичини є критично важливим компонентом глобальної сільськогосподарської промисловості, що забезпечує важливе джерело білка та поживних речовин для людей у всьому світі. Процес виробництва яловичини включає в себе складну систему, яка охоплює різні етапи: від вирощування великої рогатої худоби до переробки та реалізації м'ясних продуктів. Виробництво яловичини життєво важливе для її виробників, які прагнуть досягти успіху в сільському господарстві.

В останні роки попит на стійкі та ефективні методи виробництва яловичини різко зріс, викликаючи потребу в добре підготовлених спеціалістах із всебічним розумінням галузі. Курси з виробництва яловичини набувають популярності, готуючи спеціалістів до успіху в цій динамічній галузі [17, 18].

Система виробництва яловичини відноситься до такого виробничого процесу, за допомогою якого велика рогата худоба вирощується, обслуговується та готується до забою. Він включає кілька етапів, кожен з яких впливає на загальну якість кінцевих продуктів з яловичини. Основні компоненти системи виробництва яловичини включають: операції з

розведення корів і народження телят. Це передбачає ретельний контроль методів розведення, годівлі та здоров'я стада, щоб забезпечити здорових телят, які виростуть у міцну худобу. Передумови: вирощування відлучених телят до певної ваги та розміру перед відгодівлею; також називається стадією вирощування або вирощування. Відгодівельний цех – це місце, куди привозять велику рогату худобу для вирощування. Їх годують спеціальним раціоном, який сприяє швидкому росту та мармуровості м'яса, сприяючи бажаному смаку та м'якості яловичини. Після досягнення бажаної маси і вгодованості худобу направляють на переробку і забій. Після цього м'ясо розповсюджується на різні ринки та в роздрібні торгові точки, щоб споживачі могли його придбати [19, 20].

1. 2. Симентальська порода великої рогатої худоби

Симентальська порода великої рогатої худоби – це комбінована порода м'ясо-молочного напряму продуктивності, яка є однією з найперспективніших, оскільки при її вирощуванні можна отримати два цінних продукти – молоко та м'ясо. Порода має походження з швейцарської долини Сімме ще у 18 столітті, а перша племінна книга була створена в 1806 році. Відтоді порода розвивалася за певними лініями по всій Європі, Сполученому Королівстві, Радянському Союзі, Південній Африці, Америці та Австралії. Згідно зі статистикою Всесвітньої федерації симентальської породи, чисельність великої рогатої худоби симентальської породи в усьому світі становить понад 40 мільйонів голів, що робить її другою після зебу у світовій чисельності [21].

Симентальська порода великої рогатої худоби має давню історію, яка сягає середньовіччя. Ранні записи свідчать про те, що симентальська худоба була результатом схрещування великої німецької великої рогатої худоби та меншої породи корінних жителів Швейцарії. Назва симентальська походить від назви місцевості, де вперше була розведена велика рогата худоба -

долини Сімме, яка розташована в Бернерському Оберланді в Швейцарії. З моменту свого походження в Швейцарії порода поширилася на всіх шести континентах. Загальна чисельність у всьому світі становить від 40 до 60 мільйонів голів великої рогатої худоби симентальської породи, з яких більше половини в Європі. Поширення у всьому світі відбувалося поступово до кінця 1960-х років. Записи показують, що кілька тварин було експортовано до Італії ще в 1400-х роках. Протягом 19 століття симентали були поширені на більшій частині Східної Європи, Балкан, зрештою досягнувши Південної Африки в 1895 році. Гватемала імпортувала першу велику рогату худобу симентальської породи в Західну півкулю в 1897 році, Бразилія послідувала в 1918 році та Аргентина в 1922 році. У 1976 році вони також були відправлені до Республіки Китай. Селекція в Європі спочатку велася за трьома ознаками - молоко, м'ясо і тяглова сила. Попит на робочих тварин сьогодні значно скоротився або взагалі відсутній, але м'ясна і молочна продуктивність є важливими для успіху у розведенні симентальської породи [22, 23].

Забарвлення сименталів змінюється від золотого до червоного з білим і може бути рівномірно розподіленим або чітко вираженим у вигляді плям на білому фоні. Голова біла, і часто на плечах з'являється біла смуга. Більшість має пігмент навколо очей, що допомагає зменшити проблеми з очима, які виникають від яскравого сонячного світла. Американські симентали забарвлені по-різному: вони переважно чорні або червоні. Симентали можуть бути рогатим або безрогими, ще одна відмінна риса полягає в тому, що вони мають сильний підгрудок. Вони мають велику статуру з хорошою мускулатурою, корови мають висоту в холці приблизно 135-150 см, а бугаї – 150-160 см. Їх вага може змінюватися залежно від використання, але корови можуть важити близько 700-900 кг, а бики – 1300 кг [24, 25].

Шляхом наполегливої селекційної роботи з метою максимізації виробництва молока та яловичини за мінімальних витрат було створено таку породу, яка має високу адаптацію, подвійну продуктивність. Спокійний темперамент і хороші материнські риси є іншими характеристиками породи.

Порода легко пристосовується до найрізноманітніших умов. Сименталів розводять у всьому світі через високу продуктивність яловичини. У розведенні, однак, допускаються варіації акценту від материнської здатності до м'ясних якостей. Великі м'язи, довжина, загальний розмір і вага тварини поєднуються, щоб отримати добре обмускулену тушу з твердого червоного м'яса з мінімальною кількістю відходів жиру. У схрещуванні симентальська порода виявилася дуже успішною: покращує якість м'яса білим жиром і відмінною мармуровістю, покращує надої молока, що сприяє інтенсивному розвитку телят [26-28].

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2. 1. Місце та умови проведення досліджень

Наші дослідження були проведені в умовах приватного підприємства «Галекс-Агро», яке зареєстроване за юридичною адресою – Житомирська область, Звягельський район, с. Стриєва, вул. Садова, 4. Дане господарство було засноване у 2008 році і тут представлені такі галузі сільського господарства, як рослинництво і тваринництво [29].

Дане підприємство здійснює свою діяльність у сфері органічного виробництва і підтримує європейські органічні стандарти, що дозволяє виробляти екологічну продукцію екстра-якості. Завдяки цьому дана компанія є одним із лідерів з виробництва органічної продукції в нашій державі. За роки діяльності на ринку органічної продукції дане господарство завоювало не лише вітчизняний ринок, а й міжнародний, адже ПП «Галекс-Агро» реалізовує свою продукцію за кордон.

Рис. 1. ПП «Галекс-Агро»

Органами управління на даному підприємстві є загальні збори, роботою яких керує генеральний директор. Директор даного господарства є

Ющенко Олександр Миколайович, який має заступників на підприємстві для управління та належного менеджменту [30, 31].

Засновниками даної компанії є діючий директор Ющенко О. М. та Литвин-Мисевра О. М., які є і кінцевими бенефіціарними власниками зі статутним капіталом 6000000 грн.

ПП «Галекс-Агро» було одним із перших в нашій державі господарств, яке почало працювати у сфері органічного виробництва і отримало міжнародні (Швейцарія) і національні (Органік-Стандарт) сертифікати, пройшовши відповідні процедури сертифікації.

Землі, на яких вирощуються органічні рослини, тут становить близько 10000 гектарів. Вирощують тут від пшениці, овесу, жита, кукурудзи, ячменю до гречки, сої, проса, люцерни, конюшини. Також вирощують спельту – особливий сорт пшениці, яка є безглютеновою і містить більшу кількість мікро- і макроелементів. В якості добрив тут використовують власні органічні добрива – гній, який тут виробляється близько 40000 тонн на рік, таким чином при виробництві галузі рослинництва тут не використовуються недозволені у органічному виробництві засоби, а для боротьби з бур'янами тут застосовують спеціальні схеми сівозмін [32].

Рис. 2. Органічні поля ПП «Галекс-Агро»

Більше 90% усього зерна, що виробляється у ПП «Галекс-Агро», реалізують у Європу – Нідерланди, Швейцарію, Великобританію, Італію, Німеччину, Угорщини. На корм тваринам використовується решта отриманого зерна.

Крім того, тут займаються вирощуванням органічних овочів, картоплі, розпочали вирощування органічних горіхів.

Органічне тваринництво даного господарства представлене галуззю скотарства, а саме розведенням великої рогатої худоби симентальської породи. Всього у всіх господарствах ПП «Галекс-Агро» утримується близько 5000 голів даної породи, від яких тут отримують молоко та м'ясо [33, 34].

Рис. 3. Органічне тваринництво ПП «Галекс-Агро»

При виробництві продукції галузі скотарства у даному господарстві не застосовують недозволених у органічному тваринництві стимуляторів і гормонів росту, антибіотиків.

Крім того, галузь тваринництва у даному господарстві представлена також органічним птахівництвом і органічним бджільництвом – рис. 4 [35].

**Рис. 4. Продукція органічного бджільництва
ПП «Галекс-Агро»**

Важливим елементом діяльності ПП «Галекс-Агро» є наявність власних переробних потужностей, де переробляється молоко та м'ясо, отримане в умовах господарства.

Так, тут є два підприємства, які займаються переробкою продукції тваринництва – це «Organic Milk» – завод з переробки молока та «Organic Meat» – рис. 5 [36].

Рис. 5. «Organic Milk» та «Organic Meat»

Дані підприємства займаються переробкою органічних молока та м'яса і виготовляють високоякісні органічні молочні (молоко, сметана, йогурт, кефір, ряжанка, масло, твердий та кисломолочний сир) і м'ясні (вироби з сала, продукти зі свинини та яловичини, ковбаси, сардельки, сосиски, напівфабрикати) продукти.

Таким чином, ПП «Галекс-Агро» є вертикально інтегрованою компанією, до структури якої входять господарства з виробництва органічної продукції рослинництва, органічного тваринництва, власні переробні заводи, що значно полегшує організацію виробничих процесів. Власну органічну продукцію підприємство реалізовує в межах нашої держави, а також за кордоном. У планах даної компанії було багато нових проєктів у сфері органічного виробництва, та повномасштабне вторгнення довелося на певний час їх призупинити.

2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень

Матеріалом для проведення досліджень за темою кваліфікаційної роботи були елементи технології виробництва яловичини в умовах ПП «Галекс-Агро». Схема проведення досліджень представлена на рисунку 6. Для характеристики технологічного процесу виробництва яловичини було застосовано загальноприйняті методи досліджень [37-40].

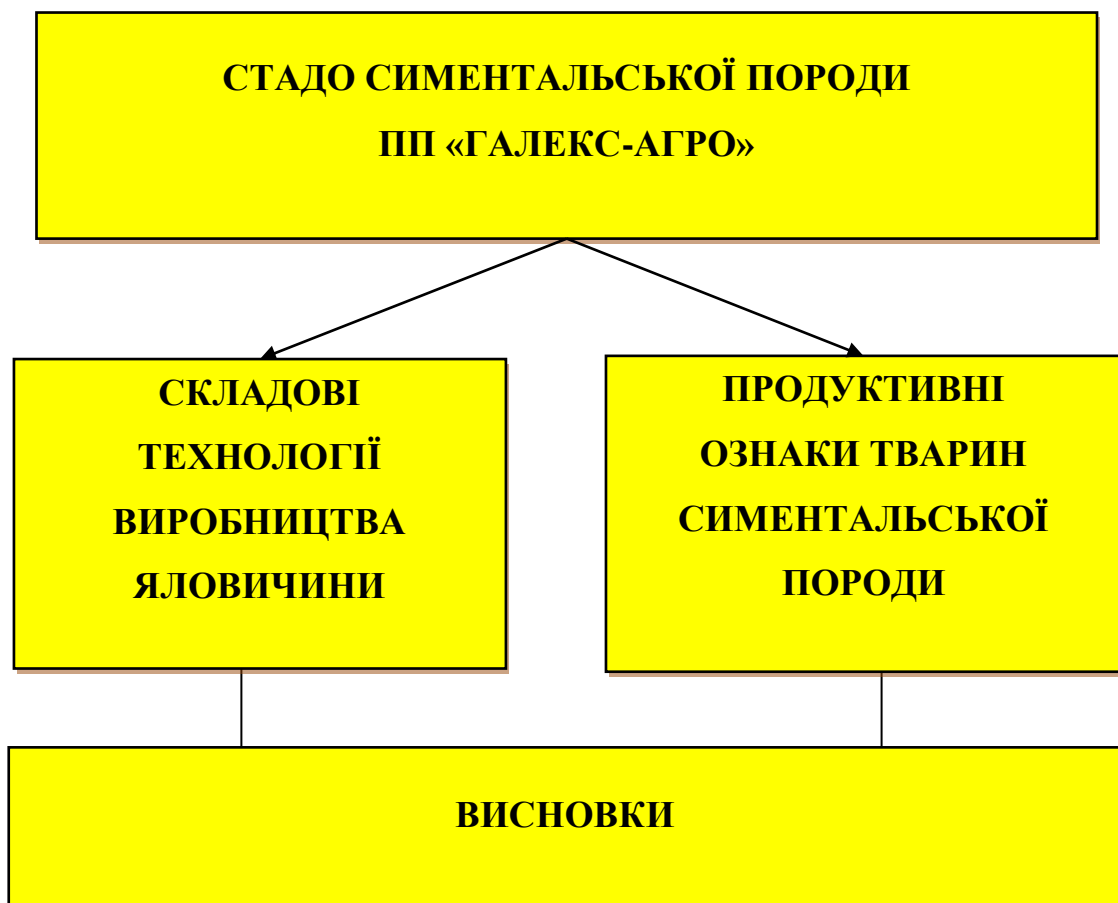

Рис. 6. Схема досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3. 1. Аналіз технології виробництва яловичини в умовах ПП «Галекс-Агро»

Дослідження за темою кваліфікаційної роботи проведені у приватному підприємстві «Галекс-Агро» – це вертикально інтегрована компанія, до складу якої входить підприємства з виробництва і переробки органічної продукції рослинництва і тваринництва.

Однією із галузей органічного тваринництва є органічне скотарство, а саме розведення тварин симентальської породи з виробництвом молока та м'яса. Дану породу було обрано через її подвійну продуктивність, адже порода належить до комбінованих молочно-м'ясних порід.

Галузь органічного скотарства розпочала свою діяльність у 2010 році у с. Гульськ Звягельського району з введення в дію ферми з розведення симентальської породи на 500 голів. Симентальських нетелей у кількості 404 голови було закуплено і завезено з Чехії. Наразі поголів'я великої рогатої худоби зазначеної породи на усіх фермах ПП «Галекс-Агро» становить близько 5000 голів, з яких дійного стада близько 1300 голів.

Рис. 7. Молочне поголів'я симентальської породи
ПП «Галекс-Агро»

Надій корів симентальської породи становить у середньому 7325 кг молока на рік (середньодобові надої на рівні 22-26 л) при жирномолочності 4-4,5% і білковомолочності 3,3-3,65.

У 2014 році підприємство отримало статус племінного репродуктора з розведення великої рогатої худоби симентальської породи.

Для виробництва яловичини у даному господарстві використовують бугайців, оскільки телиці використовуються для поповнення стада. Відгодовують бугайців до 18-місячного віку до живої маси 500-600 кг. Також на яловичину йде вибракуване поголів'я, телиці, які не використані для ремонту стада – надремонтний молодняк.

В умовах господарства на високому рівні налагоджено відтворення стада: вихід телят на 100 корів – 98 голів. Тому галузь з виробництва яловичини працює безперебійно.

Утримання. Молодняк великої рогатої худоби після народження (після 12-24 годин) утримують у окремих будиночках – рис. 8.

Рис. 8. Утримання молодняку симентальської породи у

ПП «Галекс-Агро»

Після закінчення «холодного вирощування», який триває близько 2 місяців, молодняк утримують групами у спеціальних приміщеннях для його вирощування – утримання безприв'язне – рис. 9.

Рис. 9. Безприв'язне утримання молодняку симентальської породи у ПП «Галекс-Агро»

Крім того, згідно вимог органічного тваринництва, тут застосовують вільний вигул поголів'я – протягом 210-230 днів на рік – рис. 10.

Рис. 10. Випас тварин симентальської породи у ПП «Галекс-Агро»

Годівля. Всі корми для годівлі тварин виробляються в умовах господарства. Доступ до кормів і води – вільний протягом доби. Вся кормова база – органічна і сертифікована. Є власна також сертифікована лабораторія з

оцінки якості кормів, продукції, в тому числі і яловичини, готових продуктів за результатами переробки.

Рис. 11. Заготівля і зберігання кормів у ПП «Галекс-Агро»

Особливості вирощування. При вирощуванні тварин у ПП «Галекс-Агро» для виробництва яловичини і телятини згідно із принципами органічного тваринництва не використовуються гормони росту, стимулятори росту. Також тут не застосовують антибіотики й інші заборонені препарати, які суперечать органічному виробництву.

Відгодовують тварин до 18 місяців. Продуктивні ознаки бугайців симентальської породи ПП «Галекс-Агро» подано у таблицях 1-4.

Бугайці симентальської породи даного господарства при народженні у середньому мали живу масу 42,1 кг і вже через 6 місяців досягали ваги 240,3 кг – таблиця 1.

У річному віці бугайці характеризувалися живою масою на рівні 428,2 кг і на завершення періоду вирощування їх жива маса становила у середньому 613,7 кг.

Таблиця 1

Жива маса бугайців симентальської породи у ПП «Галекс-Агро»

Вік тварин	Жива маса, кг
<i>0 (новонароджені)</i>	42,1
<i>3 місяці</i>	147,8
<i>6 місяців</i>	240,3
<i>9 місяців</i>	335,7
<i>12 місяців</i>	428,2
<i>15 місяців</i>	521,3
<i>18 місяців</i>	613,7

Високими абсолютними приростами – таблиця 2 – бугайці характеризувалися у всі вікові періоди. Найвищий показник зафіксовано від народження до 3-х місячного віку – 105,7 кг. За увесь період вирощування абсолютний приріст становив 571,6 кг.

Таблиця 2

Абсолютні прирости живої маси бугайців симентальської породи у ПП «Галекс-Агро»

Вікові періоди	Абсолютний приріст, кг
<i>0-3</i>	105,7
<i>3-6</i>	92,5
<i>6-9</i>	95,4
<i>9-12</i>	92,5
<i>12-15</i>	93,1
<i>15-18</i>	92,4
<i>0-18</i>	571,6

Середньодобові прирости дослідженого молодняка в умовах даного господарства – таблиця 3 – не опускалися нижче 1000 г/добу і коливалися в межах 1028-1174 г.

**Середньодобові прирости бугайців симентальської породи
у ПП «Галекс-Агро»**

Вікові періоди	Середньодобовий приріст, г
<i>0-3</i>	1174
<i>3-6</i>	1028
<i>6-9</i>	1060
<i>9-12</i>	1028
<i>12-15</i>	1034
<i>15-18</i>	1027
<i>0-18</i>	1059

Інтенсивність росту бугайців зберігалася на належному рівні і «повторювала» закономірності росту і розвитку, притаманні молодняку великої рогатої худоби – таблиця 4.

Таблиця 4

**Відносні прирости бугайців симентальської породи
у ПП «Галекс-Агро»**

Вікові періоди	Відносний приріст, %
<i>0-3</i>	111,3
<i>3-6</i>	47,7
<i>6-9</i>	33,1
<i>9-12</i>	24,2
<i>12-15</i>	19,6
<i>15-18</i>	16,3

Так, найвищий відносний приріст зафіксовано від народження до 3-х місячного віку. В подальші досліджені періоди відносна інтенсивність росту поступово знижувалась і від 15-ти до 18-ти місячного віку становила 16,3%.

Для переробки яловичини у структурі ПП «Галекс-Агро» є переробне підприємство – компанія «Organic Meat» – ТОВ «Органічний м'ясний продукт», будівництво якого завершилось у 2017 році. Підприємство знаходиться у м Баранівка і його потужність становить 3 т м'яса на добу. Тут переробляють не лише органічну яловичину, а й свинину.

М'ясна продукція, яку тут виготовляють з органічної яловичини – різноманітна – від м'яса яловичини і телятини у свіжому вигляді (різні частини туші) до ковбасних виробів чисто з яловичини чи телятини, та таких, де яловичина поєднується з органічною свининою. Вся продукція – вищого сорту.

Оскільки переробна потужність даного м'ясо-переробного заводу невисока, тварин також реалізують на інші переробні підприємства нашої держави – левову частину для виробництва котлет для бургерів ресторанів швидкого харчування «МакДональдз».

Отже, технологія виробництва яловичини в умовах даного господарства налагоджена на високому рівні з дотриманням принципів органічного виробництва.

ВИСНОВКИ

Дослідження проведенні в умовах ПП «Галекс-Агро» – вертикально інтегрованої компанії, до складу якої входять господарства з виробництва і переробки органічної продукції рослинництва і тваринництва.

Тваринницька органічна галузь представлена молочним і м'ясним скотарством, органічним свинарством і бджільництвом.

Органічне скотарство у ПП «Галекс-Агро» – це розведення великої рогатої худоби симентальської молочно-м'ясної породи з виробництвом молока і м'яса. Господарство має статус племрепродуктора з розведення тварин зазначеної породи з 2014 року.

Виробництво яловичини в умовах господарства характеризується наступними особливостями: утримання тварин безприв'язне з вільним доступом до органічних кормів та до води, з випасом протягом 210-230 днів на рік, при вирощуванні тварин не застосовують стимуляторів і гормонів росту, при лікуванні – без застосування антибіотиків.

Бугайці симентальської породи у ПП «Галекс-Агро» відзначаються високими показниками продуктивності та високою енергією росту, середньодобові прирости – не менше 1000 г/добу.

Переробка яловичини відбувається на власному м'ясопереробному заводі з потужністю переробки 3 т/добу. Також тварин реалізують на переробні заводу нашої держави.

Отже, технологія виробництва яловичини у ПП «Галекс-Агро» відбувається з використанням сучасних прогресивних методів з дотриманням принципів органічного виробництва, що забезпечує виробництво органічної яловичини високої якості та продуктів її переробки вищого сорту, що може бути використано як приклад ведення рентабельного виробництва яловичини у господарствах з аналогічними умовами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кернасюк Ю. Ринок яловичини: нові перспективи. Агробізнес сьогодні. URL: <http://surl.li/ucwcg> (дата звернення: 17.05.2024).
2. Борщенко В. В., Шевченко В. Ю., Маліцька Т. В. Актуальні проблеми сучасного тваринництва. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 21–22.
3. Ляховець В. О. Європейський ринок яловичини: місце та роль України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 9. С. 101–104.
4. Регулювання ринку м'яса: зелена книга / Ірина Грузінська, Альона Смагіна, Мануел Айрапетов, Віталій Жигадло, Роман Стаднік; ред. кол.: Олексій Гончарук, Андрій Заблоцький. 2020. 114 с.
5. Виробництво яловичини на 1 місці в ТОП продуктів з найвищою собівартістю. URL: <http://surl.li/ucwbi> (дата звернення: 17.05.2024).
6. Hanrahan Kevin. The significance of beef. URL: <http://surl.li/ucwzx> (дата звернення: 17.05.2024).
7. Beef sustainability & why it is important. URL: <http://surl.li/ucwks> (дата звернення: 17.05.2024).
8. Угнівенко А. М., Петренко С. М., Носевич Д. К., Токар Ю. І. Наукові основи розвитку м'ясного скотарства в Україні: монографія. Київ, 2016. С. 5–10.
9. Козак О. А. Грищенко О. Ю. Особливості формування попиту та пропозиції на ринку яловичини. *Економіка АПК*. 2019. № 76. С. 21–31.
10. Панкєєв С. П. Перспективи розвитку м'ясного скотарства у степовій зоні України. *Таврійський науковий вісник*. 2020. № 107. С. 215–229.
11. The importance of beef reproduction – What, How, Why? URL: <http://surl.li/ucwls> (дата звернення: 17.05.2024).

12. Семенда Д. К., Семенда О. В., Семенда О. В. Проблеми виробництва м'яса яловичини в Україні. URL: <http://surl.li/ucwyc> (дата звернення: 17.05.2024).

13. National beef month: the importance of the beef cattle industry: ranch loans. URL: <https://agamerica.com/blog/celebrate-national-beef-month/> (дата звернення: 17.05.2024).

14. Технологія виробництва яловичини / Прудніков В. Г. та ін. Харків, 2015. 256 с.

15. Beef cattle. URL: <http://surl.li/ucwlh> (дата звернення: 17.05.2024).

16. Головний м'ясний портал України – Meat Inform. URL: <https://meat-inform.com/> (дата звернення: 17.05.2024).

17. Денисенко М. П. Проблеми та перспективи розвитку м'ясного скотарства в Україні. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1912> (дата звернення: 17.05.2024).

18. Коваленко М. В. Економічне обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності м'ясного скотарства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 164–169.

19. Леськів І. Ю. Тенденції та напрями розвитку виробництва м'яса в Україні. *Інноваційна економіка*. 2018. № 9-10 (77). С. 32–40.

20. Гримак А. В. Ринок продукції м'ясного скотарства: стан, перспективи розвитку. *Науковий вісник ЛНУВМтаБ ім. С. Г. Гжицького*. 2019. Т. 2. С. 229–238.

21. Simmental. URL: <http://surl.li/ucxeu> (дата звернення: 18.05.2024).

22. Екстер'єрні особливості та молочна продуктивність корів симентальської комбінованої (молочном'ясної) породи у ТзОВ «Літинське» / В. Я. Даньків та ін. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2020. Вип. 68. С. 189–204.

23. Cattle breeds: Simmental. URL: <http://surl.li/ucxfg> (дата звернення: 18.05.2024).

24. Маліцька Т. В. Основні господарсько-біологічні особливості великої рогатої худоби. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 16. (Науковий керівник – професор Борщенко В. В.).

25. Simmental breed of cattle. URL: <http://surl.li/ucxgr> (дата звернення: 18.05.2024).

26. Даньків В. Я., Когут М. І., Братюк В. М. Продуктивність корів симентальської комбінованої (молочно-м'ясної) породи в умовах карпатського регіону. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2021. Вип. 69 (2). С. 154–164.

27. Симентальська порода великої рогатої худоби. URL: <https://kurkul.com/porody/78-simentalska> (дата звернення: 18.05.2024).

28. Simmental: 50 years strong. URL: <https://country-wide.co.nz/simmental-50-years-strong/> (дата звернення: 18.05.2024).

29. Galeks-Agro. URL: <https://galeks-agro.com/> (дата звернення: 19.05.2024).

30. ГАЛЕКС-АГРО. 13553775. URL: <http://surl.li/ucyne> (дата звернення: 19.05.2024).

31. ПП «Галекс-Агро». URL: <https://opendatabot.ua/c/13553775> (дата звернення: 19.05.2024).

32. Галекс-Агро. URL: <https://latifundist.com/kompanii/488-galeks-agro> (дата звернення: 19.05.2024).

33. ГАЛЕКС-АГРО, ПП. URL: <https://www.ua-region.com.ua/13553775> (дата звернення: 19.05.2024).

34. Приватне підприємство «ГАЛЕКС-АГРО». URL: <http://surl.li/ucyov> (дата звернення: 19.05.2024).

35. ПП «Галекс-Агро». URL: <https://kurkul.com/kompanii/2405-pp-galeks-agro> (дата звернення: 19.05.2024).

36. Як зробити виробництво справді органічним: досвід «Галекс-Агро».
URL: <http://surl.li/ucyqa> (дата звернення: 19.05.2024).
37. Технологія виробництва молока і яловичини / Костенко В. І. та ін. ; за заг. ред. В. І. Костенка. Київ : Аграрна освіта, 2010. 530 с.
38. Технологія виробництва продукції тваринництва : підруч. / Бусенко О. Т. та ін. ; за ред. О. Т. Бусенка. Київ: Агроосвіта, 2013. 492 с.
39. Інтенсивні технології у молочному скотарстві: монографія / Підпала Т. В. та ін. Миколаїв, 2018. 250 с.
40. Костенко В. І. Технологія виробництва молока і яловичини. Практикум: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 400 с.